किंच धारणपोषणकर्ताऽपित्वमेवेत्याह एतदिति हेआत्मन् प्राणः क्रियाशक्तिः जीवोज्ञानशक्तिश्वसन् त्वमेवबिभर्षि ॥ ५ ॥ ननुप्राणादीनांविचित्रशक्तीनांकारणत्वावगमात् कथंपरमेश्वरस्यैवकारणत्वेनसर्वात्मकत्वमुच्यतइत्याशंक्यप्राणादिशक्तयोऽपितस्यैवेत्याह प्राणादीनामिति प्राणःसूत्रं तदादीनांविश्वसृजांविश्वकारणानां याःशक्तयस्ताः परस्यपरमकारणस्येश्वरस्यैव कुतः पारतंत्र्यात् यथावेधशक्तिर्नबाणस्य अपितुपुरुषस्यतद्वदित्यर्थः ननुभगवतः प्राणादिवर्गस्यचस्वातंत्र्यमेवकिंनस्यात् अतआह वैसादृश्याद्वयोरिति चेतनाचेतनत्वेनविसदृशत्वात्किंपुनर्बहूनाम् तस्मादेकेनसर्वज्ञेनसर्वशक्तिनाऽधिष्ठितानामेवविशिष्टकार्यारंभकत्वंयुक्तंनस्वतंत्राणामिति तथाचोक्तम् यदैतेसंहताभावाभूतेंद्रियमनोगुणाः यदायतननिर्माणेनशेकुर्ब्रह्मवित्तम तदासंहत्यचान्योऽन्यंभगवच्छक्तिचोदिताः सदसत्त्वमुपादायचोभयंससृजुर्ह्यदइति तथानानात्वात्स्वक्रियाऽनीशाःप्रोचुःप्रांजलयोविभुमित्यादि ननुप्राणादीनांक्रियाकारित्वंशक्त्यभावेकुतःस्यादतआह चेष्टैवचेष्टतामिति चेष्टमानानामेषांचेष्टैवनतुशक्तिः

एतन्नानाविधंविश्वमात्मसृष्टमधोऽक्षज ॥ आत्मनानुप्रविश्यात्मन्प्राणोजीवोबिभर्ष्यजः ॥ ५ ॥ प्राणादीनांविश्वसृजांशक्तयोयाःपरस्यताः ॥ पारतंत्र्याद्वैसादृश्याद्वयोश्चेष्टैवचेष्टताम् ॥ ६ ॥ कांतिस्तेजःप्रभासत्ताचंद्राग्न्यर्कर्क्षविद्युताम् ॥ यत्स्थैर्यंभूभृतांभूमेर्वृत्तिर्गंधोऽर्थतोभवान् ॥ ७ ॥ तर्पणंप्राणनमपांदेवत्वंताश्चतद्रसः ॥ ओजःसहोबलंचेष्टागतिर्वायोस्तवेश्वर ॥ ८ ॥ दिशांत्वमवकाशोऽसिदिशःखंस्फोटआश्रयः ॥ नादोवर्णस्त्वमोंकारआकृतीनांपृथक्कृतिः ॥ ९ ॥

यथावायोःशक्त्यातृणादीनांचलनं यथापुरुषस्यशक्त्याशराणांवेग इति ॥ ६ ॥ पारतंत्र्यमेवप्रपंचयति कांतिरितिपंचभिः चंद्रस्यकांतिः अग्नेस्तेजः अर्कस्यप्रभा ऋक्षविद्युतांसत्तास्फुरणमात्रेणसत्त्वम् अर्थतोवस्तुतोभवान् तथाचश्रुतिः नतत्रसूर्योभातिनचंद्रतारकंनेमाविद्युतोभांतिकुतोऽयमग्निः तमेवभांतमनुभातिसर्वंतस्यभासासर्वमिदंविभातीति स्मृतिश्च यदादित्यगतंतेजोजगद्भासयतेऽखिलम् यच्चंद्रमसियच्चाग्नौतत्तेजोविद्धिमामकमिति भूमेर्वृत्तिःप्राणिनामाधारत्वेनवर्त्तनं गंधश्चभवान् तवैवशक्तिरित्यर्थः ॥ ७ ॥ किंच हेदेव अपांतर्पणंतृप्तिजनकत्वंजीवनहेतुत्वम् ताआपश्च तासांरसश्चत्वमेव किंच वायोरोजःसहआदितवैवशक्तिः ॥ ८ ॥ दिशामुपाधिकृताकाशप्रदेशानामवकाशःदिशश्चत्वम् खंसामान्याकाशः तदाश्रयः स्फोटश्चशब्दतन्मात्रंपरावस्थावागित्यर्थः नादःपश्यंती ओंकारःमध्यमा वर्णश्च आकृतीनांपदार्थानांपृथक्कृतिः पृथक्करणमभिधानम् यस्मात्तत्पदंवर्णपदाद्यात्मिकावैखरीचत्वमित्यर्थः ॥ ९ ॥